

สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

THE STATE AND PROBLEMS OF STUDENTS CARE AND SUPPORT SYSTEM OF SCHOOLS UNDER NAKHONRATCHASIMA EDUCATIONAL SERVICE AREA

OFFICE 3

ว่าที่ร้อยตรีภานุวัฒน์ บ่างศรีวงษ์* สาริตา เจนเข้ว่า*

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 2) ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 จำนวน 335 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ได้ค่า ioc อยู่ระหว่าง 0.6-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นระดับมาก ด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ตามลำดับ ด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน (2) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นระดับน้อย ด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ ด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ (3) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวพัฒนา ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษากำหนดเครื่องมือ การทำงานที่ชัดเจน และใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน สถานศึกษาจัดประชุมและวางแผนการทำงานเชิงรุกให้กับครู และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความศรัทธาของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน สร้างวินัยเชิงบวกในห้องเรียนเพื่อให้เข้าใจและปฏิบัติตามระเบียบของสังคม 4) ด้านการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน สถานศึกษาจัดประชุมให้ความรู้กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาและการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับ

ครู และผู้ปกครองนักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน วิเคราะห์ปัญหาของนักเรียน และส่งต่อไปยังหน่วยงานหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ : ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน,

Abstract

The purposes of this research were to study the state, problems and developmental of students care and support system of schools under Nakhonratchasima Primary Educational Service Area Office 3. The samples were 335 administrators and teachers. The instruments were collected by five ration scale questionnaires with the reliability at 0.97. The data were analyzed using frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results revealed that:

1) The state of students care and support system of schools under Nakhonratchasima Primary Educational Service Area Office 3, was found at a high level in overall and each aspect: student transfers, promotion and development of students, knowing individually students, preventing and solving problems and student screening

2) The problems of students care and support system of schools under Nakhonratchasima Primary Educational Service Area Office 3, was found at a high lowest in overall and each aspect: preventing and solving problems, student screening, promotion and development of students, student transfers and knowing individually students,

3) The developmental guidelines the state and problems of students care and support system of schools under Nakhonratchasima Primary Educational Service Area Office 3, according to the experts' opinion that provided the guidelines: 1) knowing individually students, the school set clear work tools and use a variety of tools to collect student data. 2) student screening, the school has a meeting to plan proactive work for teachers, student parents to build parents' faith in the school. 3) promotion and development of students, the school build a positive discipline in the classroom to understand and comply with social regulations. 4) preventing and solving problems, the school has a meeting to give knowledge of the process of prevention and problem solving and basic counseling to teachers and student parents and 5) student transfers, Analyze student problems and transfers to the department specialist related.

Keyword: students care.

ความสำคัญและความเป็นมาของการวิจัย

กระแสโลกาภิวัตน์และการดำรงอยู่ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่แทรกซึมวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมทุกรูปแบบ ทำให้คนไทยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รุนแรง และเต็มไปด้วยสถานการณ์ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน การไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาสู่สังคมไทยด้วยกระบวนการทางทุนนิยมและบริโภคนิยม ในขณะที่วัฒนธรรมดั้งเดิมนับวันแต่จะ

อ่อนแออง ทำให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อของสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมดังกล่าวจนนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และความล้มเหลวทั้งทางการเรียน และความไม่มั่นคงในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 :1) การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง สถาบันทางสังคม และปัจเจกบุคคล จะเห็นได้ว่าปัญหาของเด็กไทยที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หลายปัญหาล้วนมีสำคัญมาจากปัญหาเดิมที่ไม่ได้รับการแก้ไขโดยเฉพาะรากของปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่หน่วยที่เล็กที่สุดคือสถาบันครอบครัว ประกอบกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ยิ่งทวีให้ปัญหาของเด็กที่เกิดขึ้นมีมิติที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งหากว่าทุกภาคส่วนในสังคม โดยเฉพาะในระดับนโยบายไม่เร่งแสวงหาทางออกร่วมกันเพื่อรับมือป้องกันและแก้ไขปัญหารวมทั้งการร่วมกันกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเด็กไทยที่ชัดเจนและครอบคลุมรอบด้าน อาจจะทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กทวีความรุนแรงมากขึ้น บั่นทอนคุณภาพของเด็กไทยให้ตกต่ำลง เด็กขาดศักยภาพที่จะแข่งขัน และขาดความพร้อมที่จะพัฒนาประเทศให้มีขีดความสามารถทัดเทียมกับประเทศในประชาคมอาเซียนต่อไปในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 ก: 11)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ความกังวลใจ ความเครียดซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนจนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะวิกฤตทางสังคมซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะที่มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เล็งเห็นว่าภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นต่อเด็กและเยาวชนอย่างมากมาย เช่น การทะเลาะวิวาท การแต่งกาย ชู้สาว ยาเสพติด การแข่งรถจักรยานยนต์บนท้องถนนอย่างผิดกฎหมาย ฯลฯ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศในอนาคต จึงมีนโยบายสำคัญที่จะต้องร่วมมือกับทุกฝ่ายทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการแก้ไขปัญหานี้ วิธีการหนึ่ง คือ นาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาดำเนินการอย่างจริงจังอีกครั้ง เนื่องจากการติดตามประเมินผลพบว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นระบบที่ช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งยังช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถมีคุณธรรม จริยธรรม และมีชีวิตที่เป็นสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: ออนไลน์)

จากสภาวะการณ์วิกฤตด้านสังคม ส่งผลให้ปัญหาของเด็กมีแนวโน้มสูงขึ้น อาจจำแนกตามระดับการศึกษาได้แก่ ระดับประถมศึกษาพบปัญหาคือ 1) ด้านภาวะสังคม จำนวนพื้นที่เสี่ยงเพิ่มสูงขึ้นจาก 48 แห่ง เป็น 72 แห่งต่อประชากรแสนคน ส่วนจำนวนร้านอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจาก 28 แห่ง เป็น 40 แห่งต่อประชากรแสนคน หรือคิดเป็นจำนวน 23,429 แห่ง 2) ด้านภาวะครอบครัว อัตราการจดทะเบียนสมรสต่อการหย่าร้างเป็น 3.31:1 อัตราเด็กประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ หรือพ่อแม่แยกทางกัน ร้อยละ 26 เด็กใช้เวลาอยู่บ้านเพื่อนเป็นประจำ ร้อยละ 15 เด็กที่ต้องอยู่บ้านคนเดียวหลังเลิกเรียนเป็นประจำอย่างน้อยประมาณวันละ 2.5-3 ชั่วโมง ร้อยละ 16 3) ด้านสื่อ เด็กใช้เวลากับสื่อมากขึ้น โดยเด็กตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาถึงอุดมศึกษากว่าร้อยละ 85 ใช้เวลาคุยโทรศัพท์เฉลี่ยวันละ 101 นาทีใช้โทรศัพท์มือถือส่งข้อความหรือโหลดภาพ/เพลง/เกมส์ เป็นประจำทุกวัน เฉลี่ยวันละ 4 ครั้ง เด็กเล่นอินเทอร์เน็ตเป็นประจำเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 36 โดยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 134 นาที เด็กดูโทรทัศน์เป็นประจำ ร้อยละ 66 และใช้เวลาไปกับสื่อโทรทัศน์เฉลี่ยวันละประมาณ 166 นาที และ 4) ด้านภาวะการถูกละเมิดและอาชญากรรมในกลุ่ม มีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ถูกละเมิดทางเพศเพิ่มขึ้น โดยมีเด็กถูกละเมิดทางเพศเฉลี่ยวันละ 18

ราย ส่วนคืออาชญากรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ต้องคดีและถูกคุมขังอยู่ในสถานพินิจทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น 46,981 ราย (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2554 : 5-7) ดังนั้นการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นการดำเนินงานที่กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุขร่วมกันวางรากฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ติปัญญาความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังเป็นระบบที่เหมาะสมกับการพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนในยุคปัจจุบัน โดยมีหลักการดำเนินงาน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การป้องกันและแก้ไข ปัญหา 4) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน และ 5) การส่งต่อ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552 : 18)

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 จำนวน 2,539 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3, 2562)
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 จำนวน 335 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie and Morgan และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ของกรมสุขภาพจิต (2554 :19) ใน 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง นักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไข ปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

ตัวแปรตาม ได้แก่ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา 4) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

ตัวแปรตาม

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ใน 5 ด้าน คือ

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน
3. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
4. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 จำนวน 2,539 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 จำนวน 335 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie and Morgan และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. การสร้างเครื่องมือวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้มี 2 ชนิด ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

1) แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน ตอนที่ 1

สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

2) แบบสัมภาษณ์

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน
3. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
4. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน

2.2 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมินความสอดคล้อง และนำมา

วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยเกณฑ์ขั้นต่ำคือจะใช้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60 ขึ้นไป ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่าเครื่องมือวิจัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งแสดงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาในระดับสูง

2.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยจะใช้ข้อคำถามที่มีค่าแอลฟามากกว่า 0.70 ขึ้นไป ปรากฏว่ามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.97 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ

นักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 จำนวน 335 ชุด ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ จำนวน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.15 และผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 ท่าน

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าร้อยละ วิเคราะห์ระดับสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นระดับมาก ด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน

2. ผลการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นระดับน้อย ด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

3. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวพัฒนา ดังนี้

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษากำหนดเครื่องมือ การทำงานที่ชัดเจน และใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน สถานศึกษาจัดประชุมและวางแผนการทำงานเชิงรุกให้กับครู และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความศรัทธาของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน สร้างวินัยเชิงบวกในห้องเรียนเพื่อให้เข้าใจและปฏิบัติตามระเบียบของสังคม 4) ด้านการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน สถานศึกษาจัดประชุมให้ความรู้กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาและการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับ

ครู และผู้ปกครองนักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน วิเคราะห์ปัญหาของนักเรียน และส่งต่อไปยังหน่วยงานหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 หมวด 7 มาตรา 63 สถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนว ให้คำปรึกษาฝึกอบรมแก่นักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคมและความปลอดภัยแก่นักเรียน นักศึกษา นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา และการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา หัตถ์ถัง (2555:108) ที่ได้วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (เขียงราย –พะเยา) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (เขียงราย –พะเยา) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ทุกโรงเรียนต้องมีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูต้องทำเป็นงานประจำที่ต้องดำเนินการ จึงทำให้มีปัญหาคาดการณ์งานอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชัย อินทนาม (2556 : 55) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
  - 1) ด้านการคัดกรองนักเรียน สถานศึกษาควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการคัดกรองนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด
  - 2) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาควรมีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนเพื่อประสานความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมกิจกรรมประกวดแข่งขันความสามารถทางวิชาการ รวมทั้งการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมตามความสมัครใจ และส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

3) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาควรประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานอื่นในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา และรายงานผลการป้องกันและช่วยเหลือให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบด้วย

4) ด้านการส่งต่อ สถานศึกษาควรชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ และโรงเรียนควรมีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียน และแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ

5) ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล สถานศึกษาควรใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล ตลอดจนรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลทั้งด้านความสามารถ พฤติกรรมและสุขภาพด้วยวิธีการที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

บรรณานุกรม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2554). การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน.

กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. ค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2562, จาก

<http://www.moe.go.th/>

รัตนา หัตถัง. (2555). สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (เชียงใหม่-พะเยา). การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.

วิชัย อินทนาม. (2556). ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2.

งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552 ก). นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เอกสารสรุปองค์ความรู้สำหรับพัฒนาทีมงานขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาอย่างยั่งยืนปีการศึกษา 2552. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). เรียนรู้ บูรณาการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.